

1 (370)
2019

**Czasopismo
Instytutu Zachodniego
w Poznaniu**

Kwartalnik

Instytut Zachodni

**PRZEGLĄD
ZACHODNI**

Polityczne wizje i historyczne rozrachunki

- 5 Od Redakcji
- 7 *Sylwia Zawadzka*, Od *soft power* do *smart power*. Francusko-niemieckie wizje unijnej integracji militarnej i ich krytyka
- 27 *Bogdan Koszel*, Rola i miejsce Urzędu Kanclerza Federalnego w kształtowaniu polityki europejskiej Niemiec w XXI wieku
- 41 *Damian Bębnowski*, Niemcy jako państwo fiskalne w perspektywie instytucjonalnej i historyczno-gospodarczej (1990-2015)
- 59 *Karl Heinz Roth*, Die deutsche Politik und die Reparationsfrage nach dem Zweiten Weltkrieg: Eine kritische Bilanz unter besonderer Berücksichtigung der Auseinandersetzungen mit Polen
- 83 *Magdalena Bainczyk*, Asymetria odszkodowań dla obywateli Polski za szkody poniesione w II wojnie światowej w stosunku do odszkodowań wypłaconych obywatelom innych państw
- 105 *Michał M. Kosman*, Niemieckie partie polityczne wobec Rosji na tle konfliktu na Ukrainie w latach 2014-2018
- 123 *Nawojka Cieślińska-Lobkowicz*, Sztuka zrabowana i przemieszczona. Badania proveniencji – osobno czy wspólnie?
- 141 *Justyna Kijonka*, Konteksty i motywy powojennych migracji z Górnego Śląska do RFN oraz przemiany świadomości *Aussiedlerów* z Polski
- 163 *Michał Stefański*, Rozrachunek z pokoleniem '68 w tekstach autorów generacji '85
- 181 *Marta Ratajczak*, In einem Echoraum der Geschichte – Kresy und Schlesien als Erinnerungsorte einer polnisch-deutschen Schicksalsgemeinschaft am Beispiel des Romans *Katzenberge* von Sabrina Janesch
- OCENY I OMÓWIENIA
- 193 Peter Longerich, Konferencja w Wannsee. Droga do „ostatecznego rozwiązania” (omów. *Wojciech Wichert*)
- 198 Kevin Prenger, Sędzia w Auschwitz. Sędzia SS Konrad Morgen i jego walka z korupcją oraz „nielegalnymi” morderstwami w obozach koncentracyjnych (omów. *Olaf Bergmann*)
- 203 Wybory w Niemczech z perspektywy politologicznej, red. A. Kruk, H. Wyligała (omów. *Anna Patecka-Frauenfelder*)
- 207 Florens Mayer, Möglichkeiten und Grenzen deutscher Sicherheitspolitik. Eine Analyse der Strategischen Kultur Deutschlands (omów. *Karol Janoś*)

Z KRONIKI NAUKOWEJ

213 *Jacek Kosma*, Stosunki polsko-żydowskie podczas II wojny światowej

WSPOMNIENIA

217 *Maria Rutowska*, Dr Barbara Bojarska (1920-2018)

Szanowni czytelnicy „Przeglądu Zachodniego”,

uwaga autorów współtworzących oddawane do Państwa rąk kolejne wydanie kwartalnika Instytutu Zachodniego skoncentrowana jest na Niemczech, a choć zawarte w nim prace traktują o **politycznych wizjach** oraz o **historycznych rozrachunkach**, łączy je spojrzenie nieco z zewnątrz na kraj zachodnich sąsiadów. Zewnętrzne impulsy i wewnętrzne przemiany społeczne silnie wpływają na zmiany zachowań wyborczych, coraz wyraźniej przybliżających niemal rewolucyjne przeobrażenia sceny politycznej Republiki Federalnej Niemiec. Perspektywa instytucjonalna, wizje i modele współpracy międzynarodowej w różnych sferach: od polityki do kultury materialnej i pamięci, składają się na obraz Niemiec jako kraju istotnych doświadczeń i wielkiej dynamiki współczesności. Kooperacja państw tworzących Unię Europejską, jak i globalne wyzwania znajdują odzwierciedlenie w rozwiązaniach ustrojowych berlińskiej republiki i jej zaangażowaniu, także na płaszczyźnie militarnej – jeszcze do niedawna budzącej kategorię sprzeciw.

Zmienia się spojrzenie na Niemcy, jak pokazuje np. opracowanie o polskich *Aussiedlerach* z Górnego Śląska, zmieniają się same Niemcy – jako podmiot szerszych wspólnot. Ewoluuje przy tym ich relacja do przeszłości, czego przykładem mogą być generacyjne rozliczenia z pokoleniem '68 czy literackie ujęcia miejsc pamięci. Nawet Kresy i Śląsk, na przekór geograficznych odległości, nasuwają stwierdzenie o polsko-niemieckiej wspólnotocie losów – każda osoba naznaczona doświadczeniem migracji staje się autorem kolejnych warstw palimpsestu, odkrywanego przez kolejne pokolenia jako bogactwo i wyróżnik.

Taki właśnie wymiar „łaski późnego urodzenia” – wystrzegający się prób instrumentalizacji historii, ale pozwalający ze zdystansowaną wrażliwością spoglądać na przeszłość – jest ważnym zasobem w budowaniu wspólnoty narodów Europy. Mimo całej złożoności spraw przedstawionych w prezentowanych artykułach i kłopotów z akceptacją dokonujących się przeobrażeń, można – w trwałości instytucji, bogactwie kultury i głębi jednostkowych doświadczeń – odnaleźć poczucie wspólnoty pozwalające pozytywnie myśleć o przyszłości.

Dwa z opublikowanych opracowań są efektem zorganizowanej przez Instytut Zachodni 6 września 2018 r. w Warszawie konferencji zatytułowanej „Sprawa odškodowań za II wojnę światową i stosunki polsko-niemieckie”.

Natalia Jackowska

